

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
6 oktober 2005

Ons kenmerk
MLB/M/2005/44.135

Uw brief van
4 oktober 2005

Uw kenmerk
05-OCW-B-079

Onderwerp

toekomstvisie publieke omroep en RvC advies
Pluriform nieuws

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft mij op 29 september 2005 verzocht de Kamer schriftelijk te informeren over recente mededelingen in de media inzake de toekomst van de publieke omroep en de specifieke positie van de NPS daarin. Tevens is mij gevraagd voor het nota-overleg van 10 oktober a.s. de Kamer een reactie te doen toekomen op het advies van de Raad voor cultuur over interne pluriformiteit van de nieuwsvoorziening van de landelijke publieke omroep. Met deze brief voldoe ik aan de beide verzoeken.

1. Toekomst publieke omroep

Op 28 september hield ik een toespraak op het jaarlijkse omroepcongres in Bussum. Daarna heb ik enkele journalisten te woord gestaan. Ik heb tegenover de media mijn positie toegelicht, zoals ik die eerder op de dag ook al had verwoord in schriftelijke antwoorden op vragen van de Kamer. Het ging vooral over vier onderwerpen die mede vanwege kritische schriftelijke vragen van de Kamer mijn bijzondere aandacht hebben. Wellicht ten overvloede licht ik hieronder nog eens de relevante passages uit, zoals – letterlijk - opgenomen in mijn schriftelijke beantwoording van de vragen van de Kamer.

NPS

Op vragen over een overgangsperiode voor de NPS heb ik als volgt geantwoord:

- De NPS zal, samen met de raad van bestuur, toewerken naar de overgang per 1 september 2008. De NPS kan in die periode de organisatie afbouwen c.q. onder leiding van de raad van bestuur onderdelen integreren in de nieuwe organisatie rond de raad van bestuur. Mocht blijken dat een zorgvuldige overgang niet tijdig gerealiseerd kan worden, dan is het kabinet bereid daarvoor een oplossing te zoeken.

Kunst en cultuur

Op kamervragen over de gevolgen van dalende STER-inkomsten voor het culturele aanbod van de publieke omroep, heb ik als volgt geantwoord

- In het kabinetsplan is aangegeven dat bij tegenvallende ontwikkelingen rondom reclame-inkomsten de derving niet uit publieke middelen wordt gecompenseerd. De functies nieuws en opinie en debat zullen in geval van bezuinigingen als gevolg van dalende reclame-inkomsten worden ontzien. De verminderde inkomsten zullen vanaf 2008 grotendeels in aanbod met de functie cultuur, educatie en andere informatie en in het sportaanbod worden opgevangen. Tot 2008 kunnen dalingen in reclame-inkomsten over het gehele budget voor landelijke publieke omroep worden opgevangen. Ik onderschrijf de stelling dat functie C grotendeels afhankelijk is van reclame-inkomsten niet. Het betreft een algemene inkomstenbron, voor het geheel van de mediabegroting. In de nieuwe structuur zal de raad van bestuur verantwoordelijk zijn voor een goed gecoördineerd en ambitieus cultuuraanbod, waarin ook "moeilijke" kunst zit en waar plaats is voor experimentele en gedurfde programmering. Er is zorg over de kunstprogrammering. Die zou het kind van de rekening kunnen worden als de reclame-inkomsten dalen, terwijl nieuws en opinie en maatschappelijk debat een zekere bescherming genieten. Mijn uitgangspunt is en blijft natuurlijk een evenwichtig programmapakket in alle functies. Als het plan onbedoelde negatieve effecten heeft dan wil ik kijken hoe we die kunnen voorkomen.

Nieuws en actualiteiten

Op kamervragen over ruimte voor andersoortige nieuwsprogramma's dan het journaal, heb ik als volgt geantwoord:

- Voor het kabinet staat centraal dat de nieuwsvoorziening onafhankelijk en intern pluriform is en dat de licentiehouders via opinie en debat kleur bekennen en kleur geven aan de programmering van de publieke omroep. Intern pluriform betekent dat op programmaniveau de diversiteit aan meningen weerspiegeld moet worden. Ik verwijs daarvoor ook naar het advies van de Raad voor cultuur *Pluriform Nieuws*. Het kabinet vindt het – met de WRR- verder van belang dat er voor de functie opinievorming en maatschappelijk debat, meerdere discussiepodia zijn waarop een verschillend geluid kan klinken. In de uiteindelijke programmering zullen de functies uitwerken als globale categorieën van programma's. Zij geven richting aan de taak en rolverdeling binnen de publieke omroep. Wat de NOS nu doet op Radio 1, kan ook op televisie.

- Daar is straks zelfs extra geld voor, want een deel van het NPS-budget wordt overgeheveld naar functie A. Voorop staat de eis van interne pluriformiteit en verantwoording daarover (op basis van zelfregulering). In de plannen van het kabinet en in deze beantwoording doe ik verder geen uitspraken over specifieke programma's van de publieke omroep.

Contributie leden en donateurs

Op kamervragen over de minimumbijdrage van leden en donateurs van licentiehouders, heb ik als volgt geantwoord:

- De door het kabinet voorgestelde minimumbijdrage dient als bewijs voor serieuze betrokkenheid en draagt mede bij aan het verwerven van een substantieel eigen budget. Ik heb kennisgenomen van het rapport van BNN. Als door de hoogte van het bedrag - €2 per maand- het onbedoelde effect zou optreden dat daardoor bepaalde groepen in de samenleving minder goed vertegenwoordigd zijn bij de licentiehouders, terwijl ik de openheid juist groter wil maken, dan wil ik kijken hoe we dit kunnen voorkomen. De hoogte moet wel dusdanig zijn dat sprake is van een blijk van serieuze betrokkenheid bij de licentiehouder.

2. Advies Raad voor cultuur

In *Met het oog op morgen* zijn waarborgen voorzien voor de onafhankelijkheid en interne pluriformiteit van de nieuwsvoorziening bij de publieke omroep. Ten behoeve van de uitwerking van die waarborgen in het wetsvoorstel, heb ik de Raad voor cultuur op 8 juli jongstleden om advies gevraagd. De Raad heeft mij op 19 september jongstleden zijn advies toegestuurd en zelf een afschrift gestuurd aan de Kamer. Om tegemoet te komen aan het verzoek van de Kamer, veroorloof ik mij hieronder een korte samenvatting van het advies en een eerste algemene reactie. Over de precieze uitwerking van waarborgen in wetgeving kan ik zo kort na het verschijnen van het advies nog niets zeggen. Ik hoop met deze brief wel inzicht te geven in de principes waarop ik de wetgeving wil baseren en ik ben natuurlijk bereid die te bespreken in het kamerdebat op 10 oktober.

Samenvatting advies

In de adviesaanvraag waren de centrale vragen:

- 1) hoe de interne pluriformiteit van nieuws nader gedefinieerd kan worden
- 2) op welke wijze interne pluriformiteit van nieuws bij de publieke omroep in buurlanden wordt gewaarborgd
- 3) welke van deze en/of andere instrumenten zich lenen voor toepassing in de Nederlandse context.

De Raad voor cultuur zegt in zijn advies over het begrip interne pluriformiteit: "Interne pluriformiteit duidt op een stelsel waarin verschillende stromingen van opinies, ideeën en gezichtspunten binnen één omroep of krant aan de orde komen. Interne pluriformiteit is geen doel op zich, maar een middel om een programma-aanbod te waarborgen dat gekenmerkt wordt door diversiteit van onderwerpen en verscheidenheid tussen en binnen genres, maar waarin ook verschillende leeftijdscategorieën, levensbeschouwelijke stromingen en leefstijlen voldoende aan bod komen".

Volgens de Raad is onafhankelijkheid en pluriformiteit van informatie wettelijk voldoende geregeld in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de Grondwet en in de Mediawet - uiteraard alleen in het laatste geval concreet toegepast op de publieke omroep, in artikel 13c.

Naast deze waarborgen in wetgeving, zijn er volgens de Raad aanvullende instrumenten die de publieke omroep zelf kan benutten. Deze liggen in de sfeer van (1) zelfregulering binnen de journalistieke professie, (2) formele publieke verantwoording, (3) informele publieke verantwoording.

De Raad constateert dat de publieke omroep actief deelneemt aan zelfregulering van de bredere journalistieke beroepsgroep, zoals de Raad voor de Journalistiek, een debatafbureau en toegepast wetenschappelijk onderzoek (de Nieuwsmonitor). Hij heeft ook eigen interne richtlijnen, zoals programmastatuten en de richtlijn ter bevordering van goed bestuur en integriteit. Volgens de Raad bestaat er verder voldoende formele publieke verantwoording door de publieke omroep, meestal met een basis in de Mediawet en gericht op de overheid. Hij noemt in dit verband het concessiebeleidsplan, de meerjarenbegroting, prestatieafspraken en de visitatiecommissie. Voor de interne controle en toetsing van de programmatische opdracht, voorziet de Raad voor cultuur een sterkere rol voor de Raad van Toezicht, nu deze geheel bestaat uit onafhankelijke leden benoemd door de kroon.

Informele publieke verantwoording is volgens de Raad nog onderontwikkeld. De Nederlandse publieke omroep zou volgens hem meer moeten investeren in instrumenten die burgers direct betrekken bij het programmabeleid. Op basis van buitenlandse voorbeelden, denkt de Raad aan klachtenprocedures, onderzoek, consultatie en discussie.

De Raad benadrukt dat de overheid zich terughoudend moet opstellen, met het oog op de uitingsvrijheid en de onafhankelijkheid van de publieke omroep. De overheid dient zich te beperken tot het regelen van de institutionele kaders en afspraken op hoofdlijnen. De overheid kan de publieke omroep wel aanzetten tot gedragscodes en publieke verantwoording door vast te leggen dat zulke instrumenten er moeten zijn. Maar de inhoudelijke vormgeving van die instrumenten behoort de eigen verantwoordelijkheid te blijven van de publieke omroep.

Reactie

Naar mijn oordeel vormt het advies van de Raad voor cultuur een goede basis voor uitwerking van waarborgen ten behoeve van interne pluriformiteit van nieuws. De Raad heeft de adviesaanvraag breed opgevat. Hij biedt zowel een principieel perspectief op de zaak, als praktische handvatten.

Met de Raad ben ik van oordeel dat verantwoord journalistiek handelen voorop staat. Zelfregulering is de enige manier om de notie van interne pluriformiteit te vertalen naar de dagelijkse beroepspraktijk, en de enige manier om te voorkomen dat overheid en politiek zich met de inhoud bemoeien. Dat principe heb ik eerder benadrukt in de kabinetsreactie op adviezen over zogenoemde 'medialogica' (Kamerstukken II, 2003-04, 29.692, d.d. 12 juli 2004) en in *Met het oog op morgen*.

Met de Raad deel ik ook de overtuiging dat de publieke omroep zich veel meer kan verantwoorden tegenover het publiek, de kijkers en luisteraars. Dat geldt eens te meer omdat steeds minder mensen zich organiseren in een omroepvereniging en omdat vanaf 2008 een groter deel van de programmering direct onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur tot stand komt. Juist de nieuwsvoorziening vraagt in dit licht extra aandacht.

Ik hecht er zeer aan dat de publieke omroep voorziet in pluriforme informatie. In het kabinetsplan wordt dat langs twee lijnen gewaarborgd: externe pluriformiteit (meerdere aanbieders) in de functie opinie en debat, en interne pluriformiteit (een aanbieder) in de functie nieuws. Toegespitst op de nieuwsvoorziening gelden mijns inziens twee normen, ook al verwoord in *Met het oog op morgen*. De eerste norm is dat de nieuwsvoorziening onafhankelijk is van politieke en commerciële belangen. De tweede norm is dat nieuws onpartijdig wordt gebracht en dat de redactie verschillende bronnen raadpleegt en zaken vanuit verschillende standpunten en invalshoeken belicht.

De Raad voor cultuur beschrijft een scala aan instrumenten om interne pluriformiteit te verzekeren. Hij legt de bal daarbij eerst en vooral bij de publieke omroep zelf. Als gezegd deel ik de geest van het advies, maar ik wil een minder vrijblijvende aanpak. Zonder te treden in de eigen verantwoordelijkheid van de publieke omroep, wil ik in de wetgeving een solide basis realiseren voor zelfregulering. Op basis van het raadsadvies gaan mijn gedachten uit naar een aantal zaken: een scherpere kwalitatieve opdracht tot intern pluriform nieuws, een journalistieke gedragscode (vergelijkbaar met de *Code of Ethics* van de BBC), jaarlijks onderzoek naar inhoud en perceptie van nieuws en verantwoording daarover aan het publiek. Bij de nadere uitwerking in het wetsvoorstel, zal ik nagaan wat de beste waarborgen en formuleringen zijn in de wet, wat een plek kan krijgen in prestatieafspraken, en wat zaken zijn voor interne toetsing door de raad van toezicht van de publieke omroep.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

mr. Medy C. van der Laan

«Organisatie»

«Afdeling»

T.a.v. «Voorletters» «Achternaam»

«Adres»

«Postcode» «Woonplaats»

Den Haag

4 oktober 2005

Ons kenmerk

MLB/M/2005/44.135

Uw brief van

4 oktober 2005

Uw kenmerk

05-OCW-B-079

Onderwerp

toekomstvisie publieke omroep en RvC advies

Pluriform nieuws